

RECENSIE FILM

De vergeten kinderen van België

De broers Dardenne vinden hun verontwaardiging terug, en daarmee ook die van de kijker. *Tori et Lokita* is een van hun emotioneel meest treffende films.

Jeroen Struys

Dinsdag 6 september 2022 om 3.25 uur

Tori (gespeeld door Pablo Schils) en Lokita (Joely Mbundu), vluchten naar Europa en doen alsof ze broer en zus zijn. rr

Tori et Lokita

Van: Jean-Pierre & Luc Dardenne

Met: Joely Mbundu, Pablo Schils, Alban Ukaj, Tijmen Govaerts, Charlotte De Bruyne (88 min.)

Jean-Pierre en Luc Dardenne torsen al jaren ten onrechte een imago van mistroostig miserabilisme mee. Het klopt dat hun cinema bekommerd is om de havelozen, de mensen die weggeduwd worden naar de rand van de samenleving, waar ze moeten knokken om te overleven. Dolle pret is dat niet. Maar er zit in hun films meer lichtheid en frivoliteit dan je op basis daarvan zou vermoeden, vooral sinds *Le gamin au vélo*. En wanneer Marion Cotillard glimlacht in *Deux jours, une nuit* is het of de zon in hun oeuvre begint te schijnen.

Na enkele films met beroemde hoofdrolspeelsters lijkt sinds enkele jaren een nieuw luik in hun oeuvre aangevangen, waarin de broers actuele hete hangijzers aanpakken op een directere wijze dan vroeger. Met *Le jeune Ahmed* behandelden ze de radicalisering van een jonge moslim, terwijl *Tori et Lokita* over twee minderjarige asielzoekers gaat.

Een bijwerking van die actuele betrokkenheid is dat ze wat van hun subtiliteit verliezen, met name in de dialogen, die soms vooral dienen om de kijker met de neus op de feiten te drukken. Deze schoonheidsvlekjes verraden dat de filmmakers met de jaren zijn beginnen te twijfelen aan de overredingskracht van hun films, of aan de intelligentie van de kijker.

Harde klappen

Maar waar *Le jeune Ahmed* bleef steken in onbegrip voor religieus fundamentalisme, hervinden ze in *Tori et Lokita* de emotionele kracht van hun vroege werk. Dat is vooral te danken aan de zachte momenten in de film. De vriendschap tussen Tori en Lokita is van een ongeziene schattigheid in hun oeuvre. Dat roept in de kijker op zijn beurt een bekommernis en betrokkenheid op. Je bent om deze personages gaan - geven. De klappen die volgen, komen des te harder aan. Dat is beslist ook te danken aan de twee minderjarige hoofdrolspelers, Joely Mbundu en Pablo Schils, met Vlaamse acteurs als Charlotte De Bruyne en Tijmen Govaerts in bijrollen.

Lokita draagt als oudste meer verantwoordelijkheid dan een kind zou moeten dragen – je zou haar daardoor ouder inschatten dan ze is. Of dat doen toch de volwassenen om haar heen. Tori en Lokita hebben hun lot aan elkaar vastgeklonken in de oversteek naar Europa en ze doen zich voor als broer en zus in de hoop asiel te verkrijgen. Maar in de ondervragingen valt Lokita door de mand.

Om te overleven klussen de twee bij in een Italiaans restaurant. De chef-kok schakelt hen ook in om drugskoerier te spelen en betaalt haar voor seks. Hij belooft hen te helpen aan papieren.

Met de jaren zijn de filmmakers beginnen te twijfelen aan de overredingskracht van hun films, of aan de intelligentie van de kijker

Smokkelaars en familieleden in Afrika verwachten geld. Wanneer Lokita door de staat wordt veroordeeld tot een illegaal bestaan, wordt ze steeds verder getrokken in een illegale wereld. Ze wordt ingeschakeld als tuinier in een wietplantage. Haar gsm is afgenomen, en daarmee haar laatste contact met de buitenwereld. Haar bestaan is uitgewist.

Verdoofde middenklasse

Op dit punt kantelt het sociaal realisme over in een thriller. Dat is niets nieuws voor de films van de broers Dardenne, die wel vaker neigen naar misdaadfilms. De spanning komt evenwel niet van actie of spektakel, maar van de emotionele betrokkenheid door de kijker. Misschien droomden deze kinderen ervan om ooit in de hemel te belanden. De hemel lijkt verdacht veel op de hel.

Het engagement van de filmmakers bestaat erin dat ze blijven erop wijzen dat de miserie die hun helden overkomt, niet bepaald is door toeval of, godbetert, het lot. In alles schemert hun overtuiging door dat er een systematiek achter schuilgaat. Door Lolita in de illegaliteit te duwen, wordt ze op het pad van de criminaliteit gezet. Zo wordt zij een van de goedkope, wanhopige arbeidskrachten voor een criminele onderwereld, die vervolgens de illegale roesmiddelen levert aan de feestende middenklasse, dansend met de ogen dicht.

Dit is niet hun subtielste film. Maar er zit een vuur van verontwaardiging in, en een emotionele betrokkenheid. Tori en Lokita zijn allebei niet-begeleide minderjarige vreemdelingen, zoals dat dan heet in de administratie en de krantenkolommen. Maar in de eerste plaats, zo voeren de filmmakers overtuigend aan, zijn het kinderen. Hoe kon men dat vergeten?

Verschenen op dinsdag 6 september 2022